

Losir Kösömew (Nyo Nömöy Ngärör Nko Kechir)



IDRC • CRDI

International Development Research Centre
Centre de recherches pour le développement international

Canada

UF | UNIVERSITY of
FLORIDA

This book has been provided by:



Tikig ighsyoni chämät nyo ng'ino wölo mi kiwunot cho relach cho pö pich läpâyompö.

Ting kityäkat pich cho pöghisyeghö:

- Kimwatäta – Kutö pich anta kimwatäta (kipuryö ketep chuchinö mi ori.
- Kughomitö – Anta poghisyegho kasi.

Kiripata kegh nko ngälechä:

- Kenamta – Michini pich cho pöghisyegho kitapunä kuparta kikirin wölo melö ompö or nyo poru lö kächämtä kikiriyutö
- kepöghisyeghö ompö kasini.

Chämät

Kikiköni kitapunete le kärerän nyo pö kitöt nyo pö kiletat ompö koro Canada (Canada's international Development Research centre's Grant No. 109062-0021.

Kimuka kenyorä kitapunete kuwerunö söpich nyo pö kichanchanata kyak – (Livestock innovation fund). Ngörochöy söpichunete Bill and Melinda Gates Foundation (BMFG) Global Affairs Canada (GAC) nko Canada's International Research centre (IDRC).

Kiyorecha keyokine söro Gordon Obin nyo wonteghchini korö Uganda nyo kimuk kutenar kikirut chete kinamte kegh nko mochut köcho, nko Jane Cheptum Chorey nyo kiwayak kingirut pö kichumpa kiliku ngala pökot.

Täghä

Ngälechä kinyorchini kitapunä kimelö IDRC anta pich cho ghyonchini.

Kitapun cho chämät

Unifasity nyo po Florida nko Pangea Publishing picho kiroy Akingojhu kikinuty (2021) Losir Somow nyo nomoy ngaror nko kechir. Pughisyegho kitepunete anta cheritoy cho ighoy. Kasi nyo pö chancho value chain ompö koro Uganda. Unifasity nyo po Florida Gainesville, FL.

Pich cho kikir kikirut cho mi kitapä sany

Kikirut cho kikipöghisyeghö ompö kitapunä kikitat pipö pangea publishing.

Kitapun cho kikisomön otino kikikiröy kitapunä

OIE and CIRAD. (2015). Peste des petits ruminants. A training module.

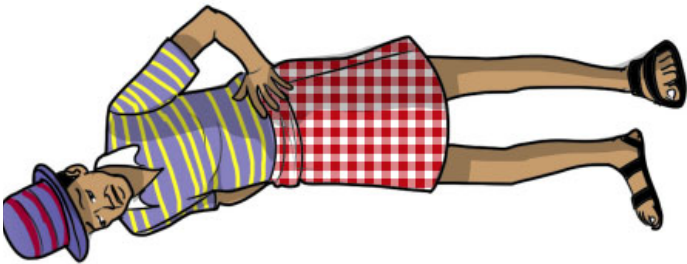
Retrieved from: https://eurl-ppr.cirad.fr/FichiersComplementaires/PPR-ENG/co/ppreng_web_GL.html

Ne nyo isiwiyenyi?

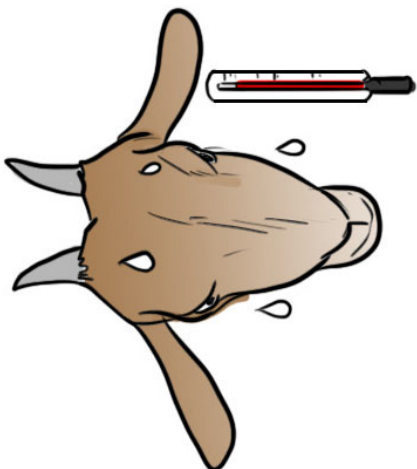
- Kiporunogh cho sisinchö cho pö sömewo losir (PPR) ompö ngäror .

Inkitunenyi lö ne lö tongunote aran?

- Rumu aran lö kikar (kiwonyö owesyö ompö por).
- Loyöy por aran.
- Lokyot konyin aran akiroponchot sörunöy.
- Nömöy moyoy aran kut akimi pirutit.
- Mito sikö cho le pögh wölo sikono äran.
- Ato kötorï äran.
- Otinö kämä aran.



2

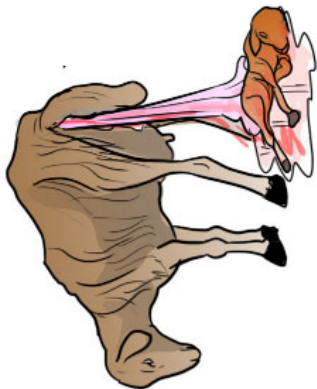
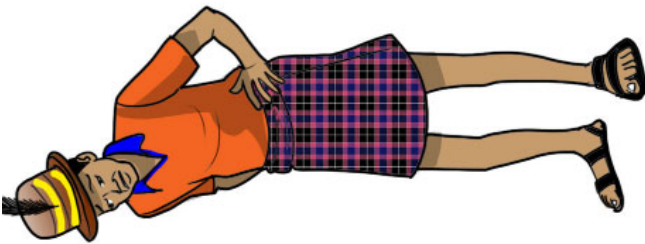
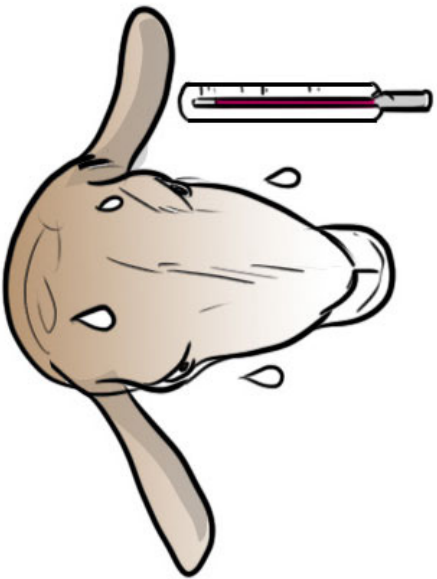
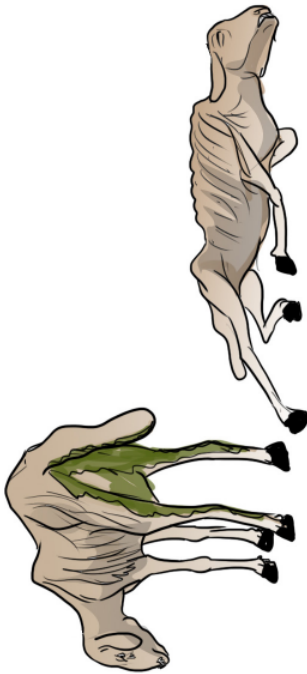
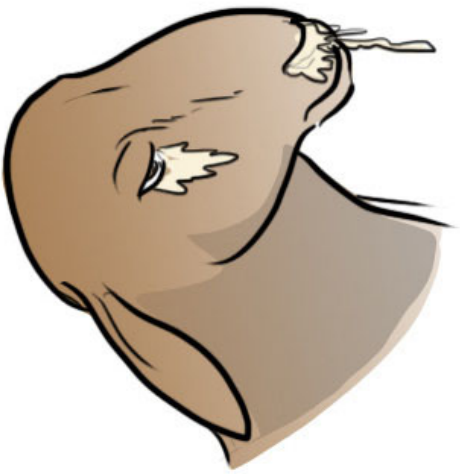


Ne nyo isiwiyenyi?

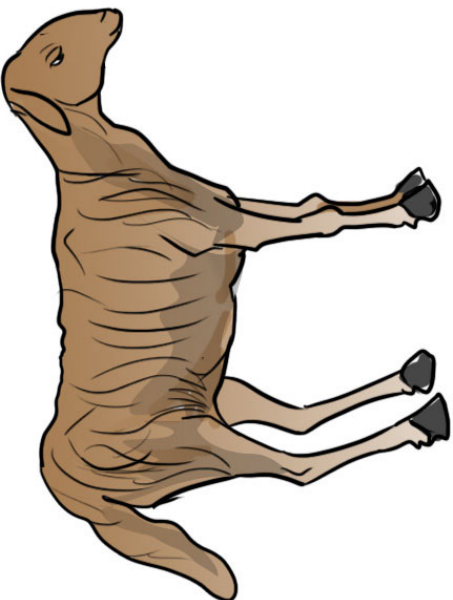
- Kipownogh cho sisinchö cho pö sömewo losir (PPR) ompö kechir.

Inkütunenyi lö ne lö tongunote kech?

- Rumu kech lö kicar (Kiwonyö owesyö ompö por)
- Loyöy porpö kech.
- Lokyot konyin kech akiroponchot sörünöy.
- Nömoy moyoy kech kut akimi pirutit.
- Mito sükö chole pögh wölo sükono kech.
- Ato kötöri kech.
- Otinö Kämä kech.



4



Ting chomi takachu Aran nyo tongunote otino kempur?

Pompö nyo kipititoy ompö tawu aran nyo tongunote.

- Kech nyo karat akisikonoy.
- Sikö cho mi sus.
- Sikö cho mi wölo kighegho pögh.
- Aran nyo oketi yi.
- Aran nyo lokyot konyin akimi tingö sörun.

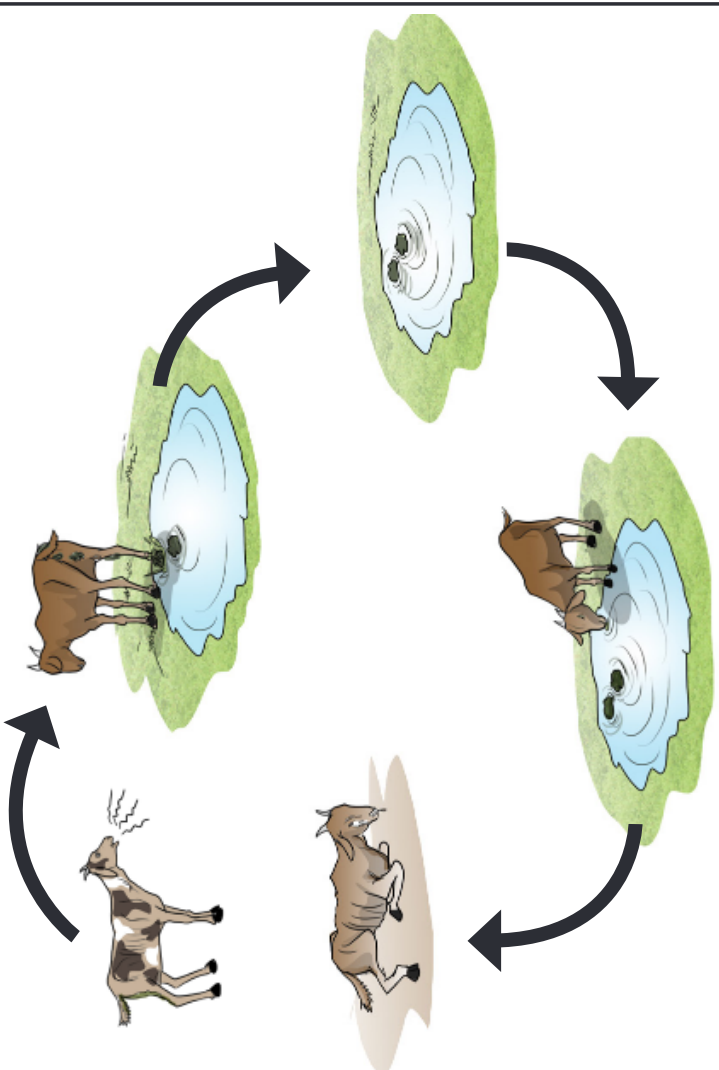
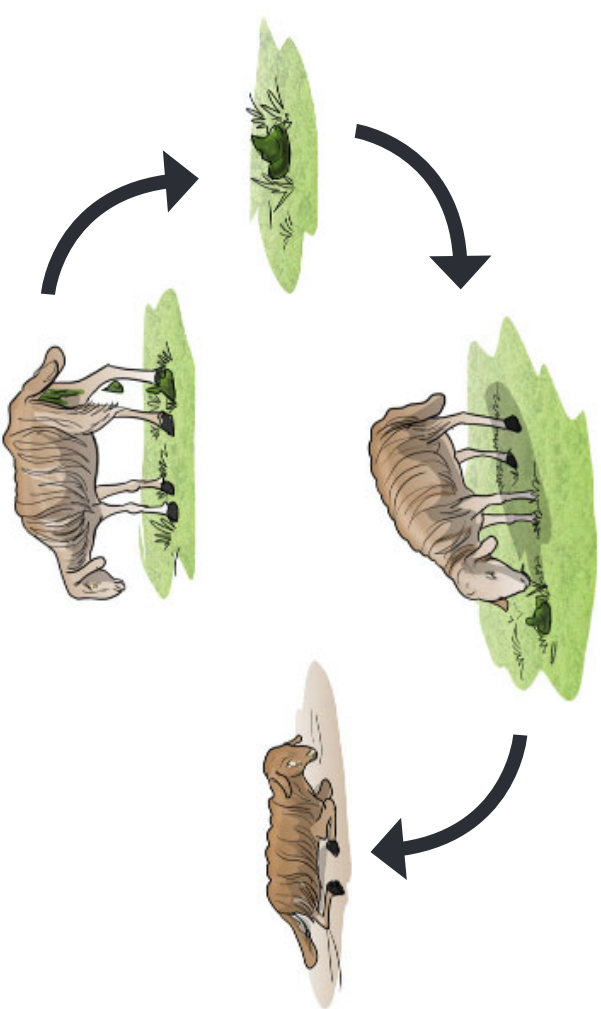
Poru ne pichani ?

Poru pichani wölo nömtoy akipititoy ngäror nko kechir sömew ompö kyak wälak cho minkech. Otinö kötikutöröy somewö , tikin läpây cho yininuno chane kipititoy . Pitiini kegh sömew kyaki ato miteghtö akongä anta kölowöchinchö.

At oral äran anta kempir, peru tinge kwa cho mi sömewö ompö yomöt. Yupöy aran nyo ghyongo atolekit yomonay atoläpây kutongï nyete nyo kïkuröy lö ompö lekïtin.

Ato sïkonchi kech nyo tongunote sus akwam suswechay kech nyo metongunotnye, kumuköy kinäm sömewö akutongï.

Ato sïkonchi aran nyo nyo tongunote pögh cho gheghöy kyaki akungin aran nyo metongunotenye kigha poghechay, kumuköy kutongï tikiil. Kïkuröy lö ompö lowin.



Ne nyo isiwiyenyi?

Aran nko kech cho oketi yi aki pichi yokiyo nko tikiin cho ighisot kumuköy kwich sömewö losir (PPR).

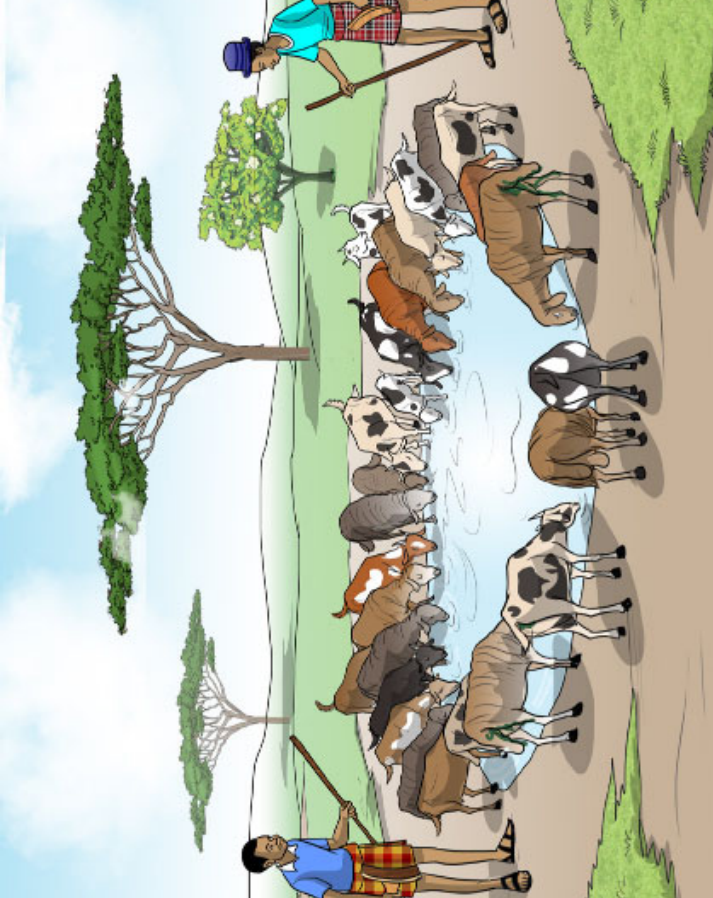
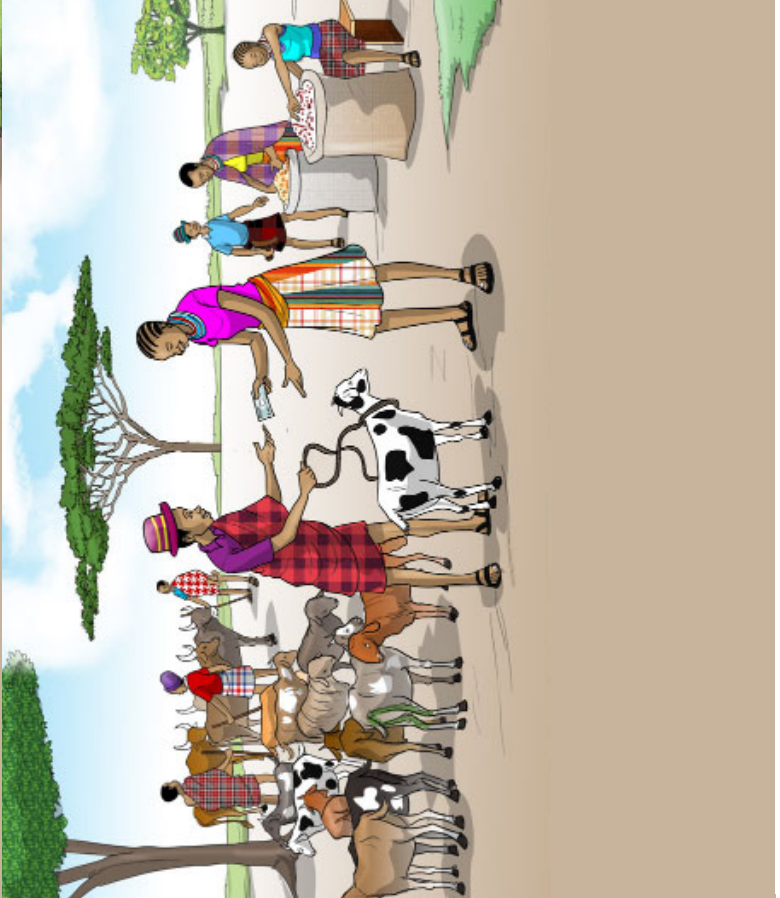
Poru nyete lö ne?

Tiing kiyoki yin kyak cho chang akimenkitunye wölo lata kisonpö kyak.

Ato ghömö kyaki cho ghechön nko cho minkech amenkitunye kiyoki yintö kisonpö kyak läpây wölo läta kumuköy aran anta kech nyo tongunote kipiiti sömewo losir kyak wälak .

Ato ghömöy kyaki aketagh akongä anta wölo kighegho pögh akimenkitunye kiyoki yintö kisonko kyakichi.

Ato al kiyoki yintö ngaror anta kechir ompö makit akughomitö nko kyakichi kipurö kuros wölo lätä anta ortin cho kipöpeko sömewut ompö kyak cho kyoltöy.

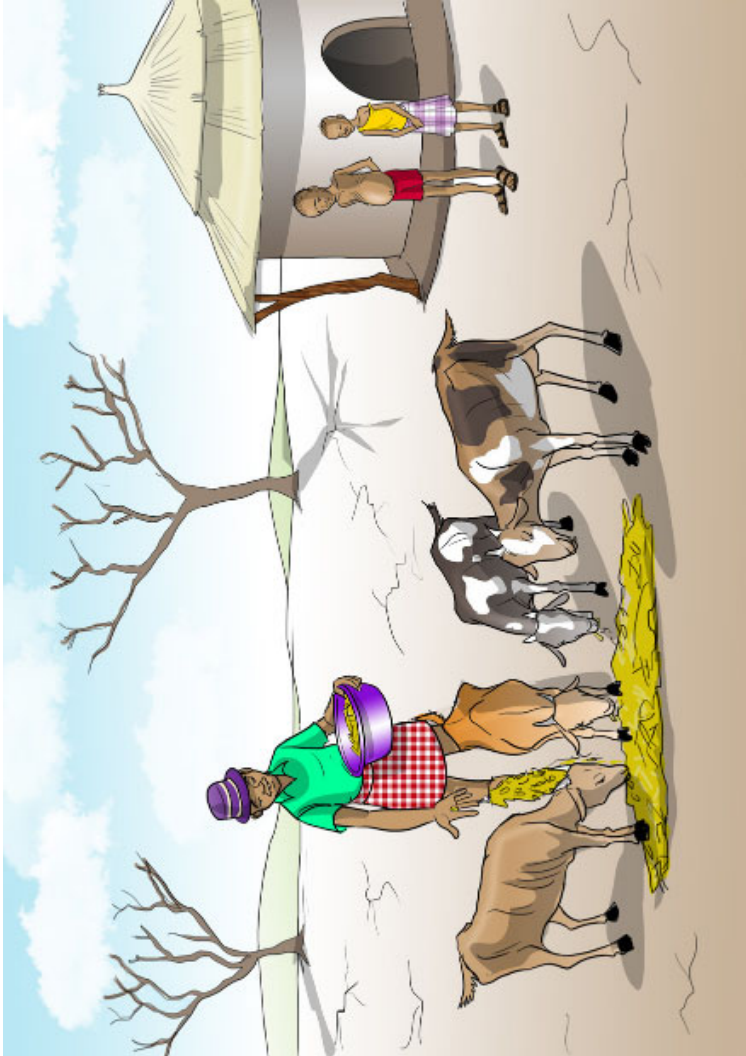


Ne nyo isiwiyenyi?

Yomot cho sisinchö cho ngörököy pītītogh nyo pö losir (PPR).

Poru nyete lö ne?

Osiswo käghitan nko ato ropönöy kiting yomöt nyo ighöy sömew kitöpö nyo kogh. Kyak cho ghyontoy nyo kogh ompö osiswo kömöy kukoryot amöttingye owesyö porwöyikwa cho nyörkölol kwighöy kinäm sömewo lawel. Ato mīlisyö ngäror nko kechir kingetunö achay nyo käpä wölo low kitoma kutor osiwo käghitan akighömö nko kyak wäläk cho mäpächa wölo low kumuko kinäm sömewo losir ompöwölo menkitnye kiyokiyinto kisonko kyakichi läpäy.

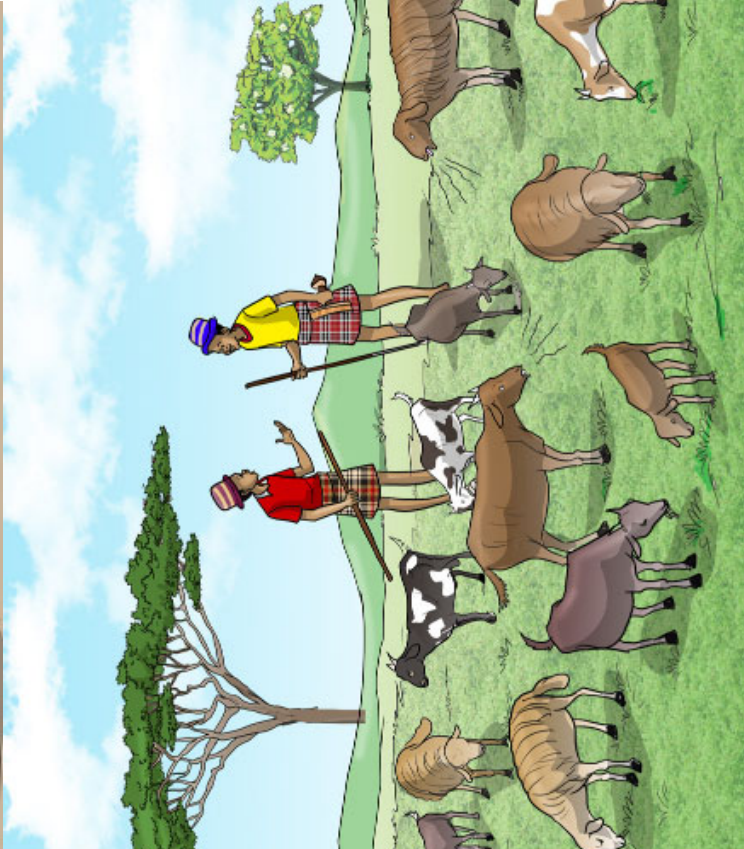


Ne nyo isiwiyenyi?

- Ighisyewut pö pich cho ighöy sömewo losir (PPR) kiyeti.

Poru nyete lö ne?

- Menkitnye pögho kyak wölo lata kisönko kyakikwa.
- Pöghi kyak tyä chole kor, kimönyorunye ngäl cho pö päräku sömew.
- Mönyorunye pöghi kyak kinetut cho mïchinot ompö päräku losir (PPR).
Mökurönye chi kor ompö kinetut pö sömewut pö kyak.
- Merosöcha pöghi kyak, chepsakitispö kaw nko pipö petinar kyak tökunkiti
wölo lata.
- Ompökoros wäläk mönyorunye pöghi kyak ngäla chamcho nko ngäle wälak.
- Mekirönye pöghi kyak wäläka otinö kakichanchan kyakikwa.

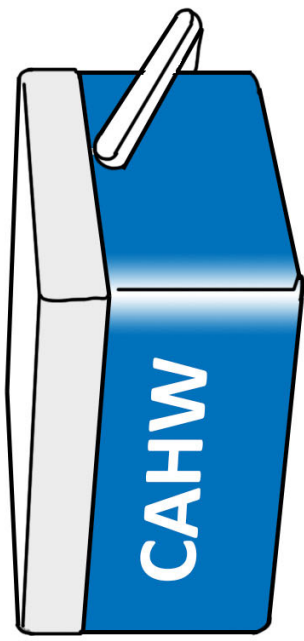
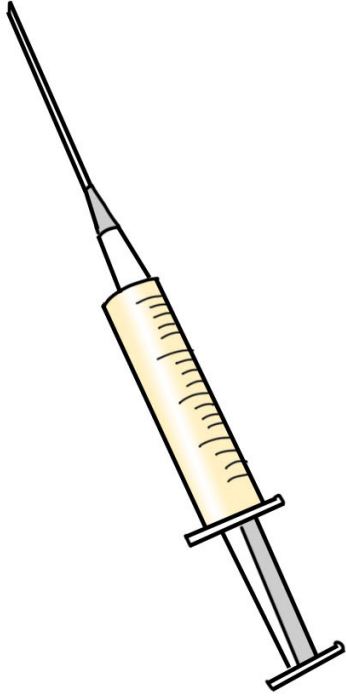


Isiwiyenyi ne?

- Chupa nyo mi sakityä chanchö nyo pö losir (PPR).
- Sintani nyo kirittitoi ompö chanchö .
- Santukiunyo ighöy tikiñ kighöghititu .

Pö ne?

- Kipöghisyegho ompö chanchö nyo pö losir (PPR) ompö Ngäror nko kechir.
- Kipöghisyegho santuki nyo ighöy tikiñ kiköghititu kerorchin sakitya chanchö ompö kilay anta kaghitan nyo michinot. Ato märoranye chi nyo karam , kuwonyot owesyengwa amökwighönye kasi le wölo kamöktoy.
- Mi sakitya chanchö chupoy. Muköy chopa akong kiting sintams choleso. Otinö kakeghomitö sakitye nko pöghekwa, kumuköy chepsakitisi kirüt kyak.
- Kitöni kyak chanchö kuwerunö rütö nka nyi kipöghisyegho sintani.
- Kighöy lö ne?
- Mwochini chipö petinar nyo pö District chepsakitisi pö kyak kirütö chanchö ngäror nko kechir ompö kor.
- Mwochini chepsakitisi pö kyak pögh kyak kirongi kyakikwa wölinö kirito, käräm tikiil kekur kor chole pöghi kyak kirongi neköwa nko kechiryekwa kechanchön.
- Nyo pö söröm, käräm kechanchön ngäror nko kechir Panini lawel kakelinyö sakitye tämänyil kinyorä kyaki ripöt ompö sömew.

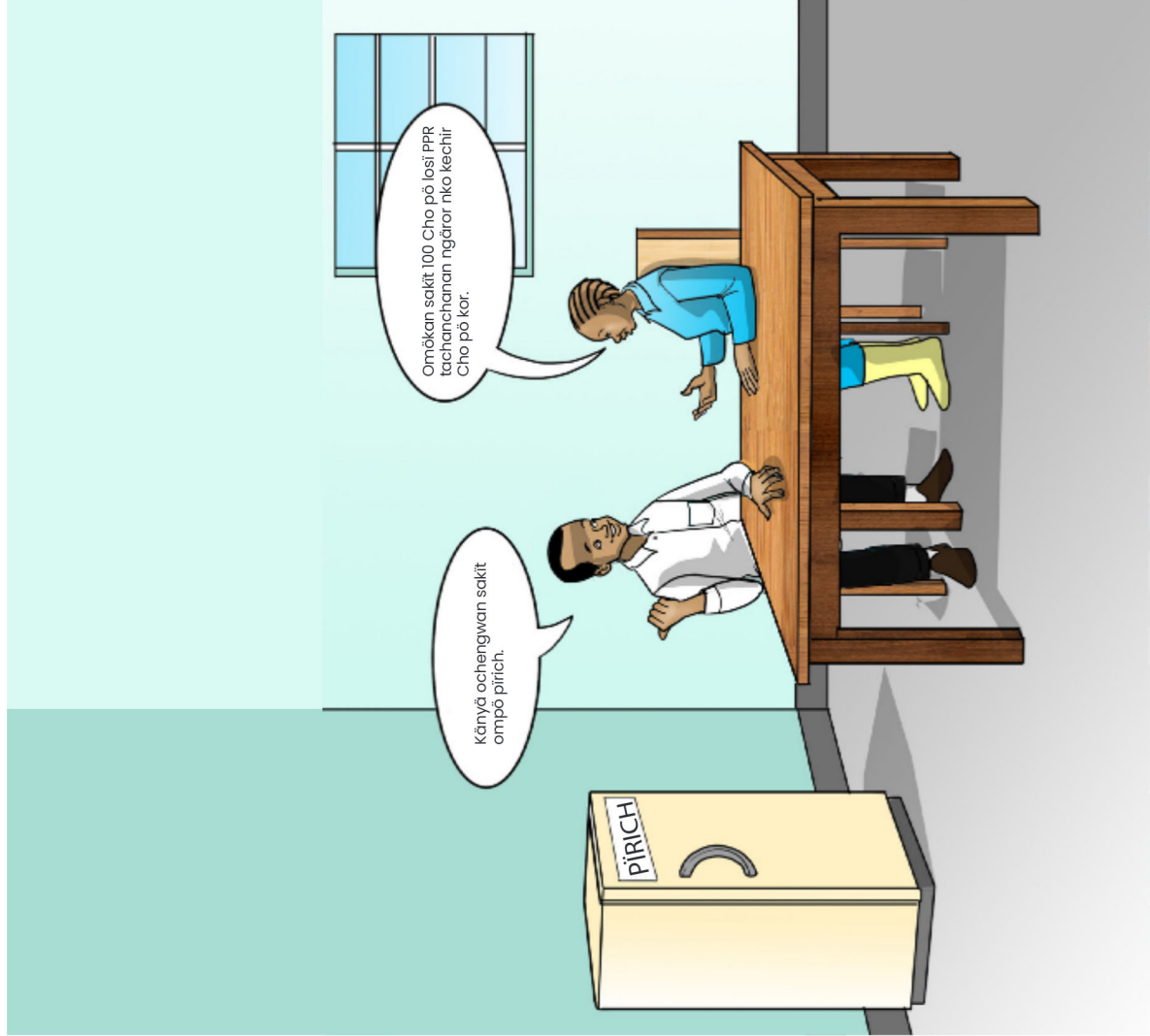


Ne nyo isiwiyenyi?

- Kìgh nyo ighöy sakit kiköghititu ompö opis pö petinar ompö district.
- Chepsakityan nyole korka nyo ngolonchini pich päräku chanchö nyo pö losir (PPR).

Ngo cho ighöy kasi chanchö pö kyak ompö kor?

- Petinar nyo pö distirik anta sub-county nyo mwochini chepsakititis pö kyak cho pö kaw tökirit ngäror nko kechir.
- Mwochini chepsakititis pö kyak cho pö kaw pöghi kyak kirongi kyakikwa wöl kikito kirit chepsakititis pö kaw kyak.
- Käräm chepsakititis pö kaw cho pö kyak tikil kimwochi kor, pich cho kiyetu , chumwak nko pich wäläk cho memuktonye kegh akipoghi kyak tökimwochi chane kirongi kyakikwa kechanchön.
- Rongu pöghi kyak kyakikwa wölinö kichonchöno.

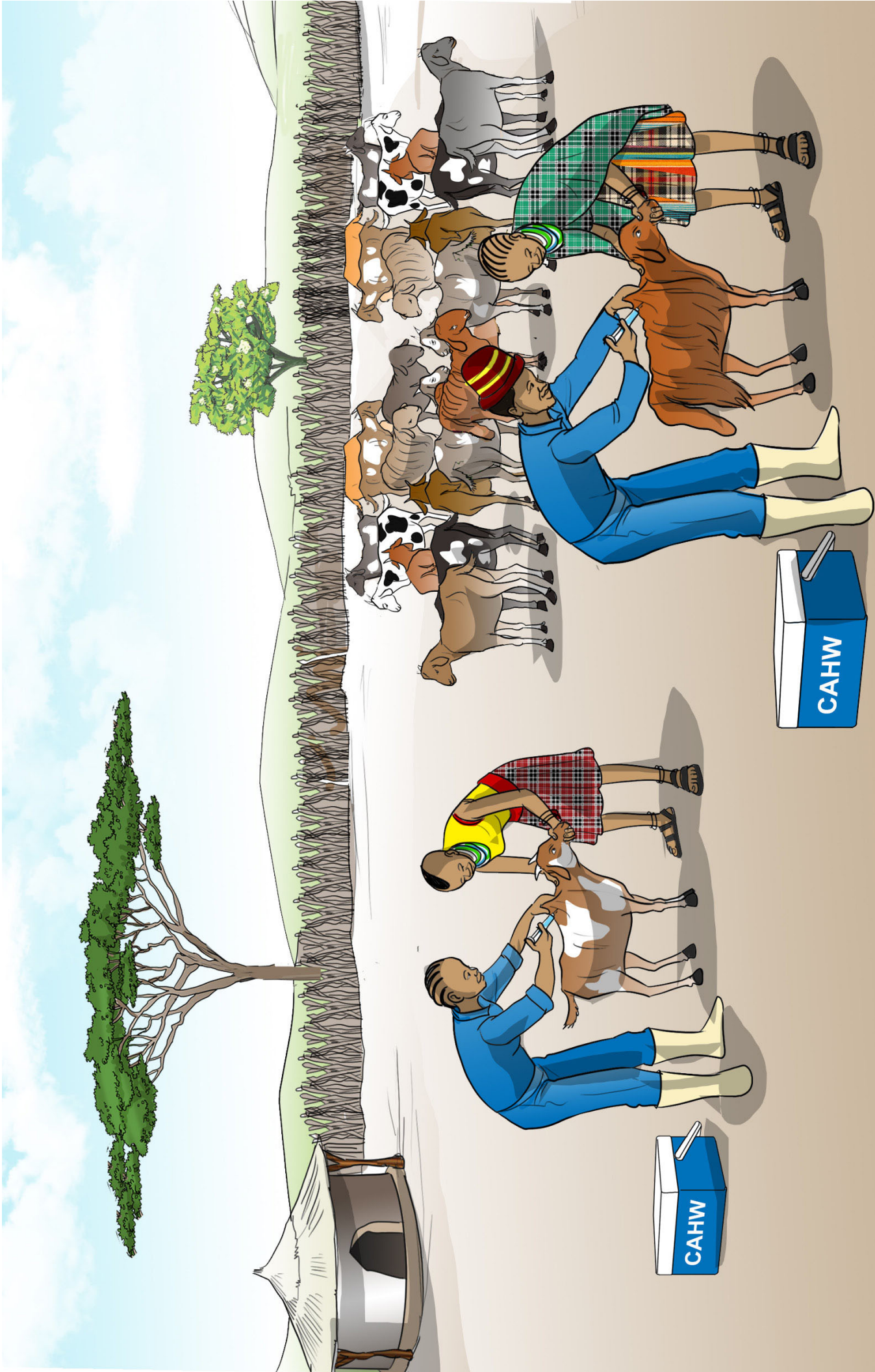


Ne nyo isiwiyenyi?

- Ngäror nko kechir cho kimi kechanchönöy chepsakitis pö kaw cho pö kyak chole odeny. Akonga ompö chane ki korka anka ki miron.

Poru ne nyete?

- Chanchö nyo pö ngäror nko kechi käramäch kisön kupöpeköy pitiitogh nyo pö sömewo losir (PPR).
- Michini kechanchän ngäror nko kechir läpäy.
- Käräna nyo tagh Kenyä kerit ngäror nko kechir cho tongunchot kitomä kechanchän.



Ne nyo isiwiyenyi?

- Mirön nko kor,chumwak nko pich cho ghechön cho mi kwokwö nyo kinetöy wölo kiwonytoy pütitogh nyo pö sömewo losir (PPR) ompö kor. Ntöghoghchini korka nyole chepsakityanta kaw nyo pö kyak.

Poru ne nyete?

- Michini kinyori pich läpäy ngäla kyak wölo kriptoy tämänyil kumi kirip kyakikwa.
- Ato nyori pich läpäy kinetut cho pö wölo kriptoy kyak kungörököy akupöpeköy pütitogh nyo pö sömewo losir (PPR) ompö kyak akwigh chane kikäramächitu kisön akisöpchö.



Ne nyo isiwiyenyi?

- Ngäror cho kimi kechanchönöy.
- Ngäror cho kimi kechanchönöy kighechön akiminkech.

Chanchö ne nyo inonenyi lö kimi keritini?

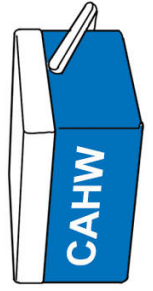
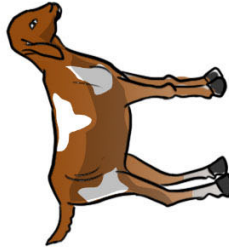
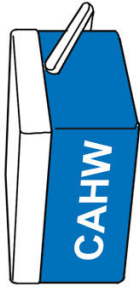
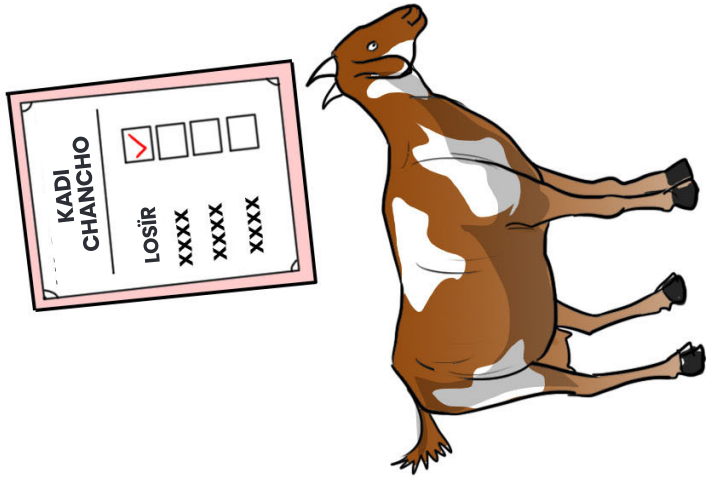
- Chanchö nyo pö sömewo losir (PPR).

Oyi ompö köny nyo kiritini kyak?

- Kïngätä arawa tirtir, poykokwo, rikisa nko melwon.

Kyak cho tyanin cho mïchini kechanchön?

- Ngäror cho katil oro chole mut nko akongä kimïchi kechanchön.
- äran nyo kakechanchön ompö sömewo losir (PPR) Kï Mökechonchonönye ngata ompö könyis chole sömök.



Ne nyo isiwiyenyi?

- Kech nyo kimi kechanchönöy.
- Kechir cho kimi kechanchönöy kighechön akiminkech.

Chanchö ne nyo inonenyi lö kimi keritini?

- Chanchö nyo pö sömewo losir (PPR).

Oyi ompö köny nyo kiritini kyak?

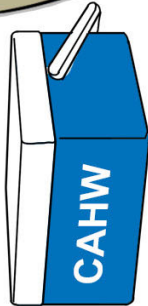
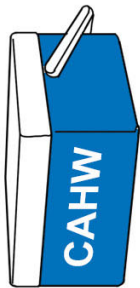
- Kïngätä arawa tirtir, poykokwö, rikisä nko melwon.

Kyak cho tyanin cho mïchini kechanchön?

- Kechir cho kitil oro chole mut nko äkongä kimichini kechanchön.
- Kech nyo kakechanchön ompö sömewo losir (PPR) kimökechonchönönye ngat ompö könyis chole sömök.

KADI
CHANCHO

☒	☐	☐	☐
LOSİR	XXXX	XXXX	XXXX



Ne nyo isiwiyenyi?

- Pich chomi kupuchöy wölo le riwonto kyak.
- Ngäror nko kechir cho kimi kepögho sus.
- Kikitar aran nyo tongunote ompö cho metongunotnye ngäror nko kechir.
- Ghömtoy akonga mirön nko kor ocheywo kyak kïkarkegh.

Poru ne nyete?

- Mi örtina cho kărämach cho kipöpeko sômewo losir PPR tämelet. Chete ki, kechagh kyak cho tongunchot kipä opin, kepagh kyak nyo kăräm, kerömhî pögh, akiruyö wölo kăräm.
- Kăräm keghämtä akongä ngäla pägha kyak, tämälikî kor opin cho ighöy kasi nyo wow nyo pö pägha ngäror nko kechir.



Ne nyo isiwiyenyi?

- Köromnyo chanchö cho sisinchö.

Poru ne nyete?

- Ngöroköy chanchö kiripöy kyak . Ngöroköy chanchö sömew nyo muköy kwich kwich kyak kingörngit chö, ighöy kyak tämö yiyö nyö kăräm anat igh kimeghö.
- Nömöy kyakī cho kikichanchön ropïyen cho chang ompö mäkit cho ngörokinyi lipana ropïyeni sïkul, olchinö moneku omisyewut, teka kö nyo kăräm anta iyal kyak cho chang.
- Keghämntä äkongä ngälä chanchö pö kyak ompö kaw kïkigh nyo kăräm tyä ompö pich chole pöghi kyak (eg keram pögh anta sus, kerit kyak cho tonguuchot.
- Pöghisyeghtenö akongä nko chepsakitīs pö kyak cho pö kaw tökepöpek sömew ompö kor.

